

Het Parool, 12 nov 2012

Nieuw systeem loting scholier

MICHEL COUZY

AMSTERDAM – Jaarlijks worden honderden scholieren in Amsterdam uitgeloot voor een plek op hun favoriete school. Dat kan beter, zeggen economen. Met dank aan de theorie die goed was voor de Nobelprijs van de economie.

Pieter Gautier, hoogleraar economie aan de Vrije Universiteit, houdt zich al enige jaren bezig met deze theorie van 'matching', het op elkaar afstemmen van vraag en aanbod. Volgens hem kan die voor verbeteringen zorgen in het lotingsstelsel voor Amsterdamse middelbare scholen.

Gautier is inmiddels benaderd door de gemeente Amsterdam en de Osvo, de vereniging van Amsterdamse scholen.

Niet één voorkeur opgeven, maar een lijstje van tien favorieten

Volgens Gautier is het mogelijk te-leurstellingen onder de uitgeloten weg te nemen. In het bestaande systeem kunnen leerlingen slechts één voorkeur geven: voor hun favoriete school. Als zij worden uitgeloot, loten zij in een verliezersronde mee voor een plek op scholen die nog plaats hebben: de minst populaire.

Aan dit systeem kleven twee belangrijke nadelen, stelt Gautier. Leerlingen gaan strategisch te werk en zullen niet hun favoriete school opgeven als zij weten dat die erg populair is. Dan is de kans op uitloting te groot. Bovendien vallen sommige leerlingen vijf keer buiten de boot.

Volgens de econoom is het beter dat scholieren tien voorkeuren opgeven. De school met de meeste voorkeuren loot als eerste. Daarna volgt de op één na populairste school, enzovoort. Leerlingen die worden uitgeloot, kunnen meedoen op de volgende school van voorkeur.

Volgens Gautier leidt dit tot 'stabiele matching': scholieren zullen niet met elkaar van plek willen ruilen. Hij baseert zich op de theorie van de Amerikanen Alvin Roth en Lloyd Shapley, waarvoor zij vorige maand de Nobelprijs voor de economie kregen.

De gemeente is geïnteresseerd in het model van Gautier, maar tekent wel aan dat het niet zomaar toepasbaar is in Amsterdam. Hessel Overbeek, hoogleraar economie aan de UvA, klopte twee jaar geleden al met een soortgelijke theorie aan bij de gemeente. Hij hoorde tot zijn teleurstelling niets meer.

Beter loten Matchingtheorie economen kan ongelukkige systeem dat

scholieren zeer kan duperen, verbeteren

Zo kan kind toch fijne school kiezen

De theorie die dit jaar goed was voor de Nobelprijs voor de economie, heeft in het Amerikaanse onderwijs voor betere lotingen gezorgd. Dat moet ook in Amsterdam kunnen, stellen economen.

MICHEL COUZY

Het is een jaarlijks ritueel op middelbare scholen in Amsterdam: lotingen. Sommige scholen zijn zo populair dat zij niet iedereen kunnen plaatsen. Het lot beslist wie naar binnen mag. Het resultaat: veel teleurgestelde scholieren en boze ouders.

Jaren domineerden de lotingen voor Amsterdamse gymnasia het nieuws, maar vorig jaar moest vooral worden gelooft voor vmo's en havo's. Uiteindelijk werden in Amsterdam 455 leerlingen in de eerste ronde uitgeloot en twaalf in de tweede.

Economische theorieën kunnen het leed verzachten, denkt de Amsterdamse econoom Pieter Gautier, hoogleraar aan de VU. Hij houdt zich bezig met de *matching*-theorie, die zich richt op het zo goed mogelijk op elkaar aan laten sluiten van vraag en aanbod. Dit model is ontwikkeld door de Amerikaanse economen Alvin Roth en Lloyd Shapley, wie daarvoor vorige maand de Nobelprijs voor de economie werd toegekend.

Volgens Gautier kan die theorie van pas komen om het Amsterdamse lotingsstelsel te verbeteren. Nu worden de vraag van scholieren en het aanbod van plaatsen op populaire scholen niet stabiel gemaakt, zoals economen zeggen. Dit betekent dat je na de loting altijd twee scholieren zult vinden die met elkaar willen ruilen.

In Amsterdam mogen scholieren én voorkeur opgeven. Als zij worden uitgeloot voor een plaats op hun favoriete school, mogen ze meedingen naar één van de plaatsen op scholen die niet vol zitten. Dat zijn de minst populaire scholen, want de gewildste scholen zitten al vol.

Gautier stelt dat ouders en scholieren vanwege dit systeem strategisch edrag vertonen. Zij zullen niet voor hun favoriete school kiezen als die erg populair is. De kans op uitloting is dan te groot. Liever zetten ze hun geld op een iets minder populaire school, ook al heeft die niet hun voorkeur, om naar te voorkomen dat ze na uitloting op één van de minst populaire scholen belanden.

Als veel scholieren daardoor niet op hun favoriete school terechtkomen, betekent dat dat er altijd wel twee leerlingen te vinden zijn die met elkaar willen ruilen.

Een ander groot nadeel van het huidige

Het Spinoza Lyceum in Amsterdam-Zuid.

FOTO KLAAS FOPMA

Matchen van leerlingen en scholen

dige systeem is dat leerlingen in Amsterdam soms wel vijf keer worden uitgeloot, met als gevolg een opeenstapeling van teleurstellingen.

Gautier stelt in de geest van de No-

belrijswinnaars voor leerlingen een lijst van hun tien favoriete scholen te laten maken. De school die het meest is 'overboekt', loot als eerste. De uitgelote scholieren dingen vervolgens

mee naar een plaats op de school die zij als tweede hebben verkozen. Dit geeft leerlingen een prikkel hun e-

kunnen altijd meedingen naar een plaats op de tweede of derde school van hun keuze en worden niet 'afgestraft' met impopulaire scholen.

"De ontevredenheid onder scholieren zal afnemen," stelt Gautier. Deze

5 keer worden scholieren nu soms uitgeloot

theorie is in de VS al toegepast in New York en Boston, waar scholieren moesten loten voor een plaats op een college. Het nieuwe systeem zorgde voor negentig procent minder teleurstellingen.

Gautier is benaderd door DMO, de Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling van de gemeente Amsterdam. De dienst heeft belangstelling voor de theorie van Gautier, maar stelt dat bij

een eerste gesprek is gebleken dat die niet zomaar toepasbaar is in Amsterdam. "We zullen onderzoeken of en hoe deze theorie tot verbeteringen

kan leiden," zegt een woordvoerder.

De vereniging Osvo van Amsterdamse scholen heeft ook contact gezocht met Gautier. "Het systeem is altijd voor verbetering vatbaar, ook al is het aantal lotingen de laatste jaren afgenomen," zegt Saskia Grotenhuis, directeur van Openbare Scholengemeenschap Bijlmer en bestuurder van Osvo.

Hessel Oosterbeek, hoogleraar economie aan de Universiteit van Amsterdam, stelt dat Amsterdam naar Gautiers bevindingen moet kijken. "Misschien kan het model tot oplossingen leiden, misschien niet, maar dat moeten ze wel onderzoeken."

Oosterbeek klopte twee jaar geleden al bij DMO aan met het aanbod te onderzoeken of de theorie van Roth en Shapley het lotingsstelsel in Amsterdam kon verbeteren. "Ik heb vier of vijf gesprekken gevoerd en daarna niets meer gehoord. Daarover ben ik erg teleurgesteld geweest."